

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансового менеджменту а фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“___” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»

за темою:

«Управління формуванням прибутку підприємства (на прикладі СПАТ
«Україна»)»

Виконавець

Студентка фінансово-економічного факультету

Пономаренко Тетяна Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

Старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Захаренко Олена Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ	
ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття та функції прибутку як економічної категорії	6
1.2. Сутність та особливості управління прибутком підприємства	12
1.3. Механізм формування прибутку підприємства	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ	
НА ПРИКЛАДІ СПАТ «УКРАЇНА»	24
2.1. Характеристика фінансово-господарської діяльності	
підприємства	24
2.2. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства	32
2.3. Оцінка формування прибутку підприємства	39
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ	
УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ В СПАТ «УКРАЇНА» ...	47
3.1. Обґрунтування резервів збільшення прибутку підприємства	47
3.2. Оптимізація політики управління формуванням прибутку	
підприємства	54
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	65
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодні українська економіка функціонує в умовах фінансової нестабільності. Така ситуація потребує від підприємств раціонального і економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення фінансової і виробничої політики, аналізу і оцінки отриманих результатів.

Однією з найголовніших складових виробничо-фінансової політики підприємства є політика максимізації прибутку. Дослідження формування прибутку на базі витрат і валових доходів підприємства є важливішим чинником для прийняття організаційних і господарсько-управлінських рішень, створення сприятливих умов для реалізації планів і програм по нарощуванню прибутку. Іншими словами, економічні служби підприємства повинні кваліфіковано застосовувати сучасні методи та прийоми управління прибутком, визначати головні чинники, що впливають на його величину, чітко уявляти шляхи та резерви його збільшення.

Нині управління прибутком здійснюється на двох рівнях: мікроекономічному (рівень підприємства) і макроекономічному (рівень країни), кожному з яких відповідає свій вид звітності, своя мета. Так, рівень підприємства дає змогу розглянути процес утворення прибутку в первинній ланці економіки за рахунок прибутку (збитків) окремих видів продукції (робіт, послуг), а макрорівень – показати місце прибутку в національному доході держави.

Значний внесок у вивчення та поглиблення питання прибутку внесли українські та зарубіжні автори, а саме: А.Бабо, Л. Бернстайн, І. Бланк, Є. Бойко, Р. Брейлі, Є. Брігхем, О. Василик, С. Голов, М. Коробов, С. Майєрс, К. Маркс, Ф. Найт, Є. Нікбахт, В. Опарін, О. Орлов, А. Пересада, К. Павлюк, Г. П'ятаченко, Д. Рікардо, С. Росса, Є. Рясних, П. Самуельсон, А. Сміт, Є. Стоянова, Ю. Субботович, В. Суторміна, Е. Хелферт, М. Чумаченко, Й. Шумпетер та ін.

Однак, слід зауважити, що, не дивлячись на досить глибоку вивченість даних питань, деякі методичні моменти, пов'язані з визначенням точок безбитковості та їх взаємним розташуванням, використанням методів фінансового та управлінського аналізу прибутку в практиці роботи економічних служб сучасного підприємства, залишились дискусійними і потребують подальшої розробки. Залишається чимало невирішених питань, пов'язаних з особливостями управління прибутком в умовах ринкової економіки. Враховуючи великий ступінь невизначеності ринкової кон'юнктури і часті її зміни, методи управління (у тому числі і прибутку) повинні бути гнучкими, що дозволить швидко вносити зміни і передбачати наслідки цих заходів, їх вплив на показники роботи підприємства.

Зазначені проблеми та необхідність їх вирішення на сучасному етапі розвитку вітчизняної промисловості значною мірою вплинули на вибір теми даної роботи і визначили конкретні завдання, зміст та новизну виконаного дослідження.

Отже, головною **метою** дипломної роботи є дослідження особливостей управління формуванням прибутку підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) розглянути поняття та функції прибутку як економічної категорії;
- 2) з'ясувати сутність та особливості управління прибутком підприємства;
- 3) визначити механізм формування прибутку підприємства;
- 4) надати характеристику фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 5) провести аналіз прибутковості та рентабельності підприємства;
- 6) здійснити оцінку формування прибутку підприємства;
- 7) обґрунтувати резерви збільшення прибутку підприємства;
- 8) оптимізувати політику управління формуванням прибутку підприємства.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є прибуток як об'єкт управління.

Предметом дослідження в дипломній роботі є процес управління формуванням прибутку підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження використано систему методів, що обумовлено поставленою темою та завданнями дослідження. Ця система методів включала наступні: метод порівняння застосовано для дослідження дефініцій та поглядів різних вчених; методи аналізу та синтезу застосовано в процесі з'ясування сутності управління прибутком підприємства; системний метод застосовано для дослідження механізму формування прибутку підприємства; методи горизонтального та вертикального аналізу, а також коефіцієнтний аналіз застосовано для надання загальної характеристики підприємству; метод факторного аналізу застосовано для визначення резервів збільшення прибутку; методи дедукції та індукції використано при оптимізації політики управління формування прибутком; методи наукової абстракції та узагальнення застосовано при формулюванні висновків.

Структура дослідження включає вступ, три розділи з підрозділами, висновки та список використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зробити наступні висновки.

1. Прибуток - це загальноекономічна категорія. Він являє собою частину доходу конкретного діючого підприємства, отриманого під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища та рівня розвитку підприємництва, є різницею між доходами, які були отримані від усіх видів діяльності, і витратами підприємства, що були понесені у процесі отримання цих доходів, і використовується для здійснення процесу розширеного відтворення та задоволення інтересів власників підприємства, працівників, інвесторів і держави.

2. Кожному підприємству необхідно враховувати всі чинники, які впливають на його функціонування, і постійно оптимізувати свою діяльність. Цього можна досягти через управління прибутком, процес якого має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети та основних задач цього управління. Процес управління відбувається на трьох етапах: формуванні; розподілу, використанні.

3. Обсяг отриманого прибутку має досить велике значення в діяльності підприємства. Величина прибутку впливає на формування його фінансових ресурсів; збільшення ринкової вартості; ефективність виробничої діяльності підприємства сприяє економічному розвитку держави. Оптимальне управління структурою прибутку допомагає підприємству запобігти банкрутству, сприяє перспективам виходу на міжнародні ринки. Ефективність будь-якої управлінської системи в значній мірі залежить від достовірного, повного та своєчасного інформаційного забезпечення. Процес управління прибутком підприємства має відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети та основних задач цього управління. Отже, проблема управління прибутком підприємства набуває усе більшого значення, оскільки саме тут концентрується ефект усієї господарської

діяльності кожного підприємства.

4. СПАТ «Україна» - сільськогосподарське підприємство, яке спеціалізується на вирощуванні сільськогосподарських культур (переважно пшениця та соняшник). Вартість капіталу підприємства зростає, в структурі активів переважають оборотні кошти, вартість яких зростає; в структурі пасивів переважає власний капітал, вартість якого має чітку тенденцію до зростання. Чисельність персоналу активно скорочується при цьому зростає середньомісячна заробітна плата. Спостерігається значне скорочення продуктивності праці за рахунок зниження обсягів отриманої виручки. Фінансовий стан підприємства можна оцінити досить позитивно, про це свідчать результати фінансово-господарської діяльності.

5. Проведений аналіз дозволив визначити наявність у підприємства чіткої тенденції до скорочення всіх видів фінансових результатів: валового прибутку, фінансового результату від операційної діяльності, чистого прибутку. Аналогічно скорочуються і показники рентабельності активів, витрат, продукції, власного капіталу. При цьому зростає показник нерозподіленого прибутку. Діяльність підприємства прибуткова – весь прибуток направляється на збільшення власного капіталу. Розмір чистого прибутку на одну акцію має чітку тенденцію до скорочення.

6. Основним напрямом діяльності СПАТ «Україна» в сучасних умовах є ефективний підхід до оптимізації витрат, визначення оптимальної спеціалізації виробничих потужностей, реконструкція й технічне переоснащення виробництва для підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Підприємство для пошуку резервів збільшення прибутку доцільно використовувати факторний аналіз. В 2017 р. зміна величини чистого доходу від реалізації продукції привела до скорочення валового прибутку на 3381,43 тис. грн., а скорочення величини рентабельності привело до скорочення валового прибутку на 1550,09 тис. грн.

7. Оптимізації і економії витрат має сприяти поліпшення планування. З

цією метою необхідно здійснювати планування витрат шляхом використання різних методів, у тому числі економіко-математичних оптимізаційних моделей; обов'язково планувати витрати, що пов'язані зі споживанням основних матеріальних та енергетичних ресурсів на основі прогресивних норм і нормативів. Запропонована декомпозиція шляхів підвищення прибутковості має стати індикатором плану заходів щодо підвищення прибутковості СПАТ «Україна».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: Навч.посіб. для самот.вивчення дисципліни / Г.М. Азаренкова. - 2-ге вид.,випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2012. – 287 с.
2. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства / О.М. Бандурка. – Київ: Либідь, 2012. - 384 с.
3. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. - К. : Ника-Центр, 2010. - 765 с.
4. Блонська В.І. Показники і критерії оцінки якості прибутку підприємства / В.І. Блонська, О.Р. Дмитрах // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.15. – С. 120–125.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємств : навч. посіб. / І. М. Бойчик, П. С. Харів, М. І. Хопчан. - К.: Каравела, 2011. - 298 с.
6. Бурковський А. П. Дохідність та шляхи підвищення прибутковості вітчизняних промислових підприємств / А. П. Бурковський, П. А. Бурковський // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. - 2013. - Вип. 7. - С. 58-70.
7. Буряковський В.В. Фінанси підприємств: Навч.посіб / В.В.Буряковський. -Дніпропетровськ: Пороги, 2012. - 122 с.
8. Великий тлумачний словник української мови (з дод. і допов). / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел . – К.; Ірпінь: ВТФ «Пірун», 2005. – 1728 с.
9. Гавриленко Н. І. Особливості механізму формування прибутку підприємств харчової промисловості / Н. І. Гавриленко, С. С. Кислинський // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2012. - № 4. - С. 121-128.
10. Гладка Л. І. Управління прибутком в сучасних умовах / Л. І. Гладка, М. О. Домашенко, М. В. Ковальова // Економіка і регіон. - 2012. - № 1. - С. 195-198.

11. Гордєєва Т. А. Теоретичні підходи до визначення поняття "маржинальний прибуток" / Т. А. Гордєєва // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2012. - Вип. 9(1). - С. 250-255.
12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144
13. Динько І. М. Еволюція поняття прибутку: теоретичний аспект / І. М. Динько // Облік і фінанси. - 2013. - № 2. - С. 128-133
14. Заруба А.В. Фінансовий менеджмент / А.В.Заруба. – К.: ЦУЛ, 2011. – 327с.
15. Зудилин А.П. Анализ хозяйственной деятельности предприятий развитых капиталистических стран / А.П. Зудилин. - Екатеринбург: «Каменный пояс», 2012. - 224с.
16. Зятковський І.В. Фінанси підприємств: Навч.посібник. - 2-ге вид., перероб. та доп. / І.В.Зятковський. – К.: Кондор, 2012. - 364 с.
17. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ инвестиций/В.В. Ковалев. - М.: Финансы и статистика, 2011. – 432 с.
18. Кодацкий В.П. Во имя прибыли / В.П. Кодацкий. - Харьков: Экономика, Харьковское отд., 2012. - 265 с.
19. Косинська О. В. Оптимізація витрат як засіб підвищення прибутковості підприємств / О. В. Косинська // Формування ринкових відносин в Україні. - 2013. - № 7. - С. 106-110.
20. Костенко О. М. До формування механізму управління прибутковістю сільськогосподарського підприємства / О. М. Костенко // Агросвіт. - 2011. - № 6. - С. 25-27.
21. Лещенко Л. О. Аналіз прибутку підприємств, його види та функції / Л. О. Лещенко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2014. - № 4. - С. 236-240.
22. Маліновська О.Я. Фінансові результати діяльності промислових

- підприємств Львівщини // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 183-188
23. Нагаєвим Ю. В. Основні аспекти еволюції поняття фінансового результату: екскурс у минуле / Ю. В. Нагаєвич // Економіка АПК. - 2013. - № 2. -С. 111-114.
 24. Онисько С.М. Фінанси підприємств : [підруч. для студ. вищ. закл. освіти] / С. М. Онисько, П. М. Марич. – 2-ге вид., випр. і доповн. – Л. : Магнолія плюс, 2006. – 367 с.
 25. Орехова А.І. Економічна сутність категорії прибуток / А. І. Орехова, А. І. Костюченко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 7. - С. 313-316.
 26. Павлишенко М.М. Формування прибутку в умовах ринкових відносин / М.М. Павлишенко, Н.М. Винярска // Науковий вісник НЛТУ України – 2007. – № 17.4. – с. 233-235.
 27. Пилипчук О.В. Прибуток як узагальнений показник господарсько-фінансової діяльності підприємства / О.В. Пилипчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. - №2.
 28. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства / Н.Г. Пігуль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2010. – № 28. – С. 125–132.
 29. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2008. – 528 с.
 30. Полторыгин В.К. Экономические методы расчета эффективности производства / В.К. Полторыгин. - М.: Ода, 2015. - 28 с.
 31. Поп'юк Б. С. Аналіз підходів до планування прибутку підприємства / Б. С. Поп'юк // Наукові праці МАУП. Сер. : Економічні науки. Психологічні науки. - 2013. - Вип. 2. - С. 36-42
 32. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 630 с.
 33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

34. Сивак О.Б. Визначення сутності прибутку та основ його розподілу: дискусійні питання / О.Б. Сивак // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 2 (60). – С. 130 -133.
35. Сидяга Б. Механізми управління формуванням і використанням прибутку підприємствами / Б. Сидяга // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1 (26). – С. 41–45.
36. Скалюк Р.В. Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Р. В. Скалюк. — Хмельницький, 2012. — 20 с.
37. Скалюк Р.В. Економічний механізм управління фінансовими результатами промислових підприємств: теоретичні основи забезпечення функціонування / Р.В. Скалюк // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 2 (24). – С. 86-93.
38. Скворцов І. Б. Планування витрат і прибутку підприємства з урахуванням обсягів виготовленої продукції та часу / І. Б. Скворцов, М. С. Завербна, М. В. Анісімова // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2013. - № 776. - С. 164-171.
39. Скрипник М.І. Соціально-економічна сутність категорії "прибуток підприємства" / М. І. Скрипник, Н. С. Кострубіцька // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. - 2013. - Вип. 25. - С. 287-296.
40. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навч.посіб. - 2-ге вид., доп. і перероб / Р.А. Слав'юк. - Луцьк: Ред.- вид.від. «Вежа» Волин.держ.ун-ту ім. Лесі Українки, 2012. -204 с.
41. Словарь современной экономической теории Макмиллана: под ред.. Д.Пирса - М.: ИНФРА-М, 2011. - 608 с.
42. Стецюк С. С. Підвищення продуктивності як першоджерело зростання прибутковості підприємств м'ясопереробної галузі / С. С. Стецюк //

- Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 3. - С. 110-114.
43. Стричак Г. В. Підвищення рівня прибутковості підприємства / Г. В. Стричак, І. В. Цюпко, М. А. Дякович // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.10. - С. 262-268.
44. Тамошина Г.И. Прибыль, формирование, распределение, налогообложение / Г.И. Тамошина, Е.П. Смольянова. - Воронеж: Центр. - Чернозем. кн. изд.-во, 2011. - 153 с.
45. Телишевська Л. І. Маркетинговий потенціал у підвищенні прибутковості підприємства / Л. І. Телишевська, О. І. Комишан, С. С. Сергеев // Mechanism of Economic Regulation. - 2012. - № 3. - С. 126-132.
46. Ткаченко Є.Ю. Система управління прибутком підприємства / Є.Ю. Ткаченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2006. – № 3. – С. 214-220.
47. Турило А.М. Оцінка результативності ефективності продуктивності і збитковості підприємства: Монографія. / А.М. Турило, А.А. Турило - Кривий Ріг: Етюд-Сервіс, 2010. - 196 с.
48. Турило А.М. Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства / А.М. Турило, О.А. Зінченко // Фінанси України. – 2008. – №8. – С. 35 – 44.
49. Устінова Л. М. Удосконалення управління прибутком на підприємстві / Л. М. Устінова. - Донецьк : ДонНТУ, 2011. - 132 с.
50. Филипченко О. М. Сучасні підходи до дефініції поняття "прибуток" та його класифікація / О. М. Филипченко, К. А. Заїка // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2012. - Вип. 1(1). - С. 295-301.
51. Фролова Л.В. Ефективність управління фінансовими результатами торговельних підприємств: монографія / Л.В. Фролова, Л.В. Семерунь. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2011. – 187 с
52. Худа В.В. Управління прибутком торговельних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / В.В. Худа; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2007. – 22 с.

53. Черленяк І. І. Особливості формування операційного прибутку та механізми управління ним / І. І. Черленяк, Н. Н. Пойда-Носик, П. П. Гаврилко // Науковий вісник Академії муніципального управління. - 2011. - Вип. 10. - С. 80-88.
54. Шафорост Я.П. Сутність прибутку як економічної категорії: історичний аспект / Я. П. Шафорост // Наукові праці НДФІ. - 2011. - Вип. 1. - С. 155-163.
55. Швець Л. П. Механізм управління прибутком в умовах стабільного функціонування підприємства / Л. П. Швець, Н. П. Захаркевич // Університетські наукові записки. - 2010. - № 3. - С. 235-242
56. Шевчук С.В. Теоретичні аспекти класифікації прибутку / С.В. Шевчук // Вісник ЖДТУ. Серія економічні науки. – 2010. – № 4 (54). – С. 201-203.
57. Ширягіна О.Е. Методика аналізу фінансових результатів підприємства / О.Е. Ширягіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 5. – С. 60–64.
58. Ширягіна О.Є. Формування та використання прибутку підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Олена Євгеніївна Ширягіна; ДВНЗ «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2007. – 21 с.
59. Юрчишина Л.В. Моделювання прибутку на підприємстві / Л.В. Юрчишина // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2, т. 3. – С. 88-93.
60. Яценко В.М. Чистий дохід та прибуток підприємства: тлумачення, формування та розподіл / В. М. Яценко //Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. - 2012. - Вип. 30(1). - С. 12-15.
61. Ященко О.І. Формування та використання прибутку торговельного підприємства / О.І. Ященко, І.П. Кладик // Науковий вісник НЛТУ України – 2005. – № 15.5. – С. 314-318.